

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

Cluster Soorten

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6011 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lvvn

Datum 26 mei 2026
Betreft Kamerbrief wolvenbeleid 2026

Ons kenmerk

DGNV-S / 106505133

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal onderwerpen in het wolvenbeleid.

Rondom wolven speelt veel en de maatschappelijke aandacht is groot. Wolven zijn nu eenmaal in Nederland, dus ik wil dat we met elkaar manieren vinden om daar op een goede, veilige manier mee om te gaan. Ik wil incidenten voorkomen en ik wil concreet zaken kunnen verbeteren. Dat doe ik graag samen met provincies, gemeenten en andere betrokken organisaties, ieder in zijn eigen rol. Er zijn veel partijen betrokken bij het wolvenbeleid met verschillende meningen, visies en ervaringen.

Zoals uw Kamer weet, heb ik de Raad van State om spoedadvies gevraagd over het gewijzigde ontwerpbesluit wolf en goudjakhals. De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 20 mei jl. advies over het gewijzigde ontwerpbesluit wolf en goudjakhals uitgebracht. De Afdeling heeft een aantal opmerkingen en adviseert daarmee rekening te houden voordat een besluit wordt genomen (dictum B). Ik ben verheugd dat de Raad van State constateert dat de wijzigingen van de beoordelingsregels gekoppeld aan 'probleemwolf' en 'probleemsituatie met een wolf' het risico verkleinen dat in rechtelijke procedures over de toepassing van de beoordelingsregels zal worden geoordeeld dat er sprake is van strijdigheid met de Habitatrichtlijn. Dit vergroot de juridische houdbaarheid van het ontwerpbesluit. Ik zal het advies verder bestuderen en op korte termijn mijn appreciatie met uw Kamer delen.

Tevens organiseer ik voor de zomer een eerste Nationaal Wolvenberaad om de samenwerking met de verschillende partijen te verdiepen. Hierbij treed ik in overleg met provinciale en gemeentelijke bestuurders en met diverse bij het wolvendossier betrokken organisaties, om nader kennis te maken en om de verwachtingen over de invulling van het wolvenbeleid en ieders rol daarin met elkaar af te stemmen. Ik wil hiermee incidenten voorkomen en daarmee zorgen over de aanwezigheid van wolven in Nederland verminderen. Aan het einde van het jaar organiseer ik een volgend Nationaal Wolvenberaad met deze verschillende partijen om de constructieve samenwerking te kunnen blijven waarborgen.

Vier sporen

Voor het wolvenbeleid zet ik in op vier sporen. Als eerste wil ik incidenten zo veel mogelijk voorkomen. Ik ga daarom samen met provincies door met het geven van voorlichting via het Landelijk Informatiepunt Wolven en met het bieden van steun aan veebeschermende maatregelen via het landelijk initiatief veebescherming. Als tweede wil ik dat provincies en gemeenten kunnen ingrijpen bij incidenten en als derde zoek ik uit of probleemwolven die incidenten met mensen en huisdieren veroorzaken beter kunnen worden aangepakt. Hiervoor werk ik aan regelgeving (een amvb) waarover ik uw Kamer onlangs heb geïnformeerd (Kamerstuk I 2025/26, 33118 HD). Mijn vierde spoor is op de langere termijn en richt zich op een gunstige staat van instandhouding via internationale samenwerking. Deze is nodig vanuit de natuurregelgeving, maar ook om in de toekomst wolven te kunnen beheren of om bijvoorbeeld anticonceptie toe te kunnen passen.

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

DGNV-S / 106505133

Eerste spoor

Voorlichting Landelijk Informatiepunt Wolven

Het Landelijk Informatiepunt Wolven (LIW) is in november 2025 van start gegaan. Het LIW is een centrale plek met feitelijke actuele publieksinformatie over wolven in Nederland, waar iedereen bij een helpdesk terecht kan met vragen over wolven. Het gaat dan bijvoorbeeld om wat je kunt doen als je een wolf tegenkomt. In 2026 wordt de beschikbare informatie via het LIW en de functionaliteiten op de website verder uitgebreid, om zo te voorzien in de behoeftes die er leven bij het publiek. In het bijzonder wordt er ook gewerkt aan een centrale registratie van wolven die mensen benaderen.

Landelijk initiatief veebescherming

De impact van een wolvenaanval op vee kan groot zijn voor veehouder en dier. Om dierhouders te ondersteunen bij het nemen van veebeschermende maatregelen is samen met provincies gestart met het landelijk initiatief veebescherming. In de uitwerking is gezamenlijk gekozen voor een format waarmee snelheid kan worden gemaakt en meer ruimte wordt geboden aan provincies voor eigen provincie-specifieke invullingen voor veebeschermingsinitiatieven. Naast het initiatief biedt de amvb veehouders ook de mogelijkheid om zonder vergunning wolven te kunnen afschrikken. Het landelijk initiatief veebescherming kent reële en werkbare beoordelingskaders om te komen tot uitkering van middelen, waarbij marginale afwijkingen niet automatisch tot afkeuring leiden en waarbij schade- en kostenregelingen beter aansluiten bij de werkelijke kosten voor dierhouders. Er zijn vanuit het landelijk initiatief middelen overgemaakt naar provincies Friesland, Gelderland en Drenthe voor meerdere provinciale projecten. Ook in andere provincies wordt gewerkt aan het opzetten van projecten die gefinancierd kunnen worden onder het landelijk initiatief veebescherming. De provincies hebben een projectleider aangesteld die bijdraagt aan het ontwikkelen van gemeenschappelijke kaders, die de coördinatie van de inbreng van provincies verzorgt en die innovatie en provinciale projecten tot veebescherming stimuleert.

Open norm Besluit houders van dieren

Volgens de open norm uit artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren (Bhvd), moeten dieren indien nodig beschermd worden tegen roofdieren. Ik werk aan een beleidsregel die verduidelijkt wat er van dierhouders wordt verwacht in het kader van het beschermen van hun vee tegen wolven, zodat we wolvenaanvallen op vee zo veel mogelijk kunnen voorkomen. Toch blijven er helaas situaties waarbij wolven goed functionerende rasters weten te overwinnen.

Daarom bevat de amvb die ik in voorbereiding heb voor een adequatere aanpak van probleemwolven en probleemsituaties met een wolf, beoordelingsregels die de aanpak van wolven die over wolfwerende rasters springen sneller mogelijk maken. Zo wordt een wolf aangemerkt als probleemwolf als de wolf ten minste twee keer binnen een periode van twee weken dezelfde, onder bescherming van een herder staande schaapskudde heeft aangevallen en daarbij schapen van deze kudde letsel toegebracht, of wanneer de wolf in dezelfde gemeente of in een aangrenzende gemeente ten minste twee keer binnen een periode van twee weken landbouwhuisdieren die zich bevinden in een goed afgesloten stal of die tegen aanvallen van wolven worden beschermd door een goed functionerend raster heeft aangevallen en daarbij letsel heeft toegebracht. Hiermee zet ik stappen naar een integrale aanpak met duidelijke handvatten voor zowel dierhouders als overheden en toezichthouders.

Directoraat-generaal Natuur
en Visserij

DGNV-S / 106505133

Ik heb Wageningen Environmental Research (WenR) een ruimtelijke analyse laten uitvoeren van de schade aan vee door wolvenaantallen in Nederland.¹ Het onderzoek geeft inzicht in welke gebieden in Nederland het meeste risico lopen op wolvenaantallen en hoe eventuele 'preventiezones' waarbinnen wolfwerende maatregelen nodig zijn kunnen worden afgebakend. Uit de analyse blijkt dat de mate waarin wolven vee aanvallen varieert tussen de verschillende gevestigde solitaire wolven, roedels en paren. Ook binnen gevestigde roedels en paren is grote verscheidenheid tussen individuen onderling. Bovendien verschilt het formaat van het gebied waarbinnen gevestigde wolven jagen op vee tussen de wolventerritoria. In het onderzoek staan verschillende factoren die het risico op een aanval kunnen beïnvloeden, zoals de inrichting van het landschap en voorkeuren van individuele wolven. De onderzoekers concluderen dat het grootste deel van de aanvallen door gevestigde wolven vallen binnen beperkte gebieden die aangewezen kunnen worden als preventiezones waar wolfwerende maatregelen nodig zijn.

Momenteel zie ik wat deze resultaten betekenen voor de invulling van de open norm met een beleidsregel en voor andere beleidsdossiers. Dit wordt mede onderwerp van gesprek tijdens het Nationaal Wolvenberaad dat ik dit jaar zal organiseren.

Tweede en derde spoor

Algemene maatregel van bestuur

Op 24 april jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de algemene maatregel van bestuur (amvb) waarmee ik wil zorgen dat incidenten tussen wolven, mensen, hun huisdieren en vee beter voorkomen kunnen worden en dat als die toch plaatsvinden, er snel en adequaat kan worden opgetreden (Kamerstuk I 2025/26, 33118 HD). Met deze amvb wordt de verlaagde beschermingsstatus van de wolf in de Habitatrichtlijn in onze nationale regelgeving geïmplementeerd, en worden aangescherpte beoordelingsregels over het doden en vangen van een 'probleemwolf' en over het vangen van een wolf als sprake is van een 'probleemsituatie met een wolf' vastgelegd. In de amvb heb ik de juridische risico's bij procedures zoveel mogelijk beperkt. Ik begrijp dat juridische risico's in dit verband nooit geheel zijn uit te sluiten, maar ik vind het niet aanvaardbaar als de overheid in levensbedreigende situaties door te doorlopen procedures van vergunningverlening burgers niet de geëigende bescherming kan bieden. Ik hecht eraan om met name over dit punt opnieuw het oordeel van de Afdeling advisering

---

¹ <https://doi.org/10.18174/703382>

van de Raad van State te vernemen, reden waarom ik het gewijzigde ontwerp nog een keer voor (spoed)advies heb voorgelegd.

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

Vierde spoor

Staat van instandhouding

DGNV-S / 106505133

In juli 2025 is, conform de Europese verplichting om elke 6 jaar de Staat van Instandhouding (SvI) van alle Habitatrichtlijnsoorten aan de Europese Commissie te melden, namens Nederland gerapporteerd dat de SvI van wolven in Nederland onbekend is. Wageningen University & Research heeft onderzoek uitgevoerd naar de SvI van wolven in Nederland. Op 19 september 2025 zijn de uitkomsten van dit onderzoek met uw Kamer gedeeld en is aangekondigd aanvullend onderzoek te laten uitvoeren door een internationale deskundige onderzoekspartij (Kamerstuk II 2025/25, 33 576, nr. 466). De opdracht hiertoe is op 16 oktober 2025 verleend. De eerste resultaten van dit aanvullende onderzoek worden in de zomer verwacht.

Internationale Wolvensamenwerking

Voor behouden of herstellen van een gunstige SvI op populatieniveau is samenwerking noodzakelijk met buurlanden waar Nederland de wolvenpopulatie mee deelt. Ik zet daarom in op een versterking en verbreding van deze internationale samenwerking om te komen tot populatiebenadering waarin de Centraal-Europese wolvenpopulatie (waar de Nederlandse populatie toe behoort) als één geheel kan worden beschouwd. Dit is nodig om op termijn beheer mogelijk te gaan maken. Het realiseren van deze samenwerking is een uitdagend proces, waarin ik voortdurend zoek naar kansen en mogelijkheden. Tevens verken ik hoe de reeds bestaande meer uitvoeringsgerichte samenwerking tussen landen het meest effectief kan blijven plaatsvinden. Voor de zomer zal ik op werkbezoek gaan naar Duitsland om over nadere samenwerking te spreken. Daarnaast werk ik met Vlaanderen, Wallonië en Luxemburg aan het verbeteren van de samenwerking in Benelux-verband.

Hoogachtend,

Silvio P.A. Erkens
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**
Cluster Soorten

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
19 mei 2026

Kenmerk
DGNV-S / 105412695

RT-0000141952

Kopie aan

Bijlage(n)

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

nota
TER BESLISSING

Kamerbrief over Wolvenbeleid 2026.

Parafenroute

[Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted]
[Redacted] [Redacted]
[Redacted]

Aanleiding

U heeft aangegeven de Kamer zo spoedig mogelijk te willen informeren over de ontwikkelingen in het wolvenbeleid.

Geadviseerd besluit

- U kunt de brief ondertekenen.

Kernpunten

- In de brief informeert u de Kamer over de laatste ontwikkelingen in het wolvenbeleid.
- U behandelt de ontwikkelingen langs de lijn van de vier sporen van uw beleid.
- Tevens gaat u in op de moties die door de Kamer zijn aangenomen. De afhandeling van deze moties wordt hierna toegelicht.
- Met de brief informeert u de Kamer over het recente spoedadvies van de Raad van State m.b.t. de amvb.

Toelichting

Moties

- De motie van het lid Van der Plas over voorrang voor de bescherming van mensen en huisdieren boven de bescherming van individuele wolven (Kamerstukken II 2025/26, 33118, nr. 313), is in lijn met uw intentie met de amvb. Deze motie wordt daarom afgedaan met een verwijzing naar de amvb.
- De motie van de leden Podt en Bromet over onderzoeken of een gebiedsgericht soortenmanagementplan kan bijdragen aan het voorkomen van conflictsituaties

tussen wolven en mensen (Kamerstukken II 2025/26, 33118, nr. 315), is besproken met IPO omdat de provincies reeds bezig zijn met het denken over soortenmanagementplannen. Na inwerkingtreding van de amvb zullen provincies bepalen op welke manier soortenmanagementplannen als instrument gebruikt kunnen worden bij het voorkomen van incidenten.

- De motie van de leden Boomsma en Flach verzoekt ervoor te zorgen dat waar mogelijk wordt ingezet op aversieve conditionering, verzoekt om duidelijke maatwerkregels en voorschriften voor verjaging, en om maatregelen eenvoudig en laagdrempelig mogelijk vorm te geven (Kamerstukken II 2025/26, 33118, nr. 316). Met de amvb waarin aversieve conditionering expliciet is opgenomen als voorwaarde bij het ingrijpen bij probleemwolven, waarmee verjagen vergunningvrij wordt en waarin duidelijke beoordelingsregels zijn opgenomen waardoor vergunningverlening sneller mogelijk wordt, is aan het verzoek uit deze motie tegemoet gekomen.
- De motie van de leden Van Campen en Eerdmans over de impact van wolfaanvallen in kaart brengen (Kamerstukken II 2025/26, 33576, nr. 426). Met onderzoek van Wageningen Social en Economic Research wordt tegemoet gekomen aan deze motie. Het onderzoek toont aan dat de aanwezigheid van wolven in Nederland economische gevolgen heeft voor zowel de veehouderij als de recreatiesector, en wordt met appreciatie in deze Kamerbrief aangeboden.
- De motie van de leden Grinwis, Vedder en Flach verzoekt om registratie van meldingen (Kamerstukken II 2025/26, 33576, nr. 427). In het LIW wordt momenteel gewerkt aan een centrale registratie van wolven die mensen benaderen, waarmee aan het verzoek uit deze motie tegemoet wordt gekomen..
- De motie van het lid Grinwis c.s. verzoekt onderzoek naar de invloed van het beheer op en de stand van de wildpopulatie op predatie van landbouwhuisdieren door de wolf (Kamerstukken II, 2025/26, 33576, nr. 429). Wageningen Environmental Research heeft onderzoek uitgevoerd, waaruit blijkt dat het effect van het beheer van wilde hoefdieren in relatie tot predatie door wolven van landbouwhuisdieren afhankelijk is van meerdere factoren. Het onderzoek wordt met appreciatie in deze Kamerbrief aangeboden.
- De motie van de leden Podt en Kostic verzoekt om bij de oprichting van het landelijk deskundigenteam mee te nemen dat dit team multidisciplinair moet zijn en de aanstelling van leden gebaseerd moet zijn op objectieve profielen van deskundigheid en ervaring, en om te zoeken naar een organisatorische structuur die de onafhankelijkheid van het team waarborgt (Kamerstukken II 2025/26, 33576, nr. 438). Provincies hebben adviesbureau WING in september 2025 gevraagd om een verkenning uit te voeren naar onder andere de invulling en positionering van dit deskundigenteam, waarin rekening is gehouden met de wensen van de Kamer.
- De gewijzigde motie van het lid Ten Hove c.s. verzoekt reële en werkbare beoordelingskaders voor wolfwerende rasters (Kamerstukken II 2025/26,

36800-XIV, nr. 78). Het landelijk initiatief veebescherming kent reële en werkbare beoordelingskaders om te komen tot uitkering van middelen, waarbij marginale afwijkingen niet automatisch tot afkeuring leiden en waarbij schade- en kostenregelingen beter aansluiten bij de werkelijke kosten voor dierhouders. Dit is in lijn met het verzoek uit de motie.

Advies Raad van State

- De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 20 mei jl. haar advies over het gewijzigde ontwerpbesluit wolf en goudjakhals uitgebracht. De Afdeling heeft een aantal opmerkingen en adviseert daarmee rekening te houden voordat een besluit wordt genomen (dictum B).
- U wordt separaat geïnformeerd over dit advies en kunt de Kamer op korte termijn op de hoogte brengen van uw appreciatie.